

Landøkonomiske Bemærkninger fra Vestjylland.

(Af et Brev.)

Vestjyllands fra det øvrige Danmark saa vidt forskellige Natur medfører, at Livets Vilkaar i denne Del af Landet i flere Retninger ere forskellige fra dem i det øvrige Land. Vel ligger Vestjylland ikke længere »udenfor Civilisationens Grænser«, thi vi have jo nu allerede i adskillige Aar »kjørt med Damp«, og ved Esbjerg Havn ere vi jo rykkede det store Konsumland saa nær som ingen anden dansk Egn; men om end derfor saavel det aandelige som det materielle Livs Strømninger og Bølgegang i vore Dage temmelig hurtig forplante sig til os, saa ere vi dog i flere Henseender henviste til at leve vort eget Liv. Vor Kystbefolknings stadige og sejge Kamp mod Havet, vore magre Jorder, de uopdyrkede Hedestrækninger, den træløse, for de barske Vestenvinde saa værgeløse Egn, vore Eng- og Kjærarealer o. s. v., stille os ofte særegne Opgaver og bringe andre Spørgsmaal i Forgrunden end dem, der staa paa Dagsordenen i det øvrige Land. Nøjsomhed, Taalmodighed og seig Udholdenhed ere Egenskaber, som — hvor store Frugter de end overalt ville bære — næsten blive til Existensbetingelser for Befolkningen i denne af Naturen stedmoderlig behandlede Landsdel.

Det er ogsaa disse Egenskaber, der ere Grunden til, at det store Antal smaa Gaarde, som her findes, trods de senere Aars økonomiske Tryk, maa siges i det Hele at være ret solidt fundamenterede. Her er meget faa Gaarde, som ville kunne

repræsentere en Værdi af over 30,000 Kr., og næsten al let Jord tilhører Ejendomme fra denne Værdi nedefter til 6000 à 8000 Kr.s Værdi. Vel kan det ikke fragaaes, at Eftervirkningerne af de i økonomisk Henseende ugunstige Aar kunne mærkes, men det er dog mindre dette, end det er den Standsning i Afsætningen af Kreaturer, som dels Udførselsforbudet til Tyskland og dels Frygten for Fodertrang fremkaldte, der har været Aarsagen til, at Adskillige i den forløbne Vinter have savnet Penge til at udrede Skatter, Renter, Folkelønninger og andre nødvendige Udgifter. Men da Frygten for Fodertrang tildels viste sig at være ugrundet, og Afsætningen af magre Kreaturer derfor blev mulig til nogenlunde gode Priser, da fremdeles Smør, Svin og Fedekreaturer lode sig afsætte til England til gode Priser, rejste Stemningen sig kjendelig efter Nytaar, og da endelig Udførselsforbudet hævedes den 15. Marts, har Trykket maattet give Plads for en vis Grad af Frejdighed og Haab til Fremtiden.

Hedeopdyrkningen er i den forløbne for Markarbejder usædvanlig gunstige Vinter skreden rask fremad. Der er saaledes brækket mere Hede end sædvanligt, men det gaaer i det Hele lettere at brække den end at tilkultivere den; thi det er ofte vanskeligt at skaffe den nødvendige Gjødning og Mærgel til Tilkultivering. Mærgelen kan som oftest ikke faaes i passende Nærhed, og findes den, ligger den ofte meget dybt og paa lave Steder, hvor man maa kæmpe med Vand. Man indskrænker sig derfor i Regelen til kun at »halvmærgle«, d. s. man nøjes med at give 60 à 100 Læs pr. Td. Ld., men denne Halvmærgling er ogsaa ofte kostbarere og besværligere her end en Mærgling med 200 Læs pr. Td. Ld. paa Østkysten. Her findes ikke megen Jord, selv af den gammel-dyrkede, som har faaet fuld Mærgling, og man har derfor ligesaa fuldt Tanken henvendt paa at faa de gammel-dyrkede Jorder mærglede paany, som paa at faa de brækkede mærglede første Gang. Mærgelen her paa Egnen er gjerne blaagraa af Farve og kun lidt kalkholdig; den lader sig vanskeligt findele tilstrækkelig ved Spredningen, og endnu efter mere end 20 Aars Forløb kan man ved Pløjning finde mange

Mærgelklumper liggende hele i Jorden. — Paa Kløvermarkerne seer man ofte, hvor slet Mærgelen er spredt; Kløveren afbrydes nemlig af Pletter eller Striber, hvor ingen Mærgel er kommen, og hvor derfor ingen Kløver voxer, medens Rødknæ og andet Ukrud breder sig. — Jernvejen skaffer os ikke saa faa Vognladninger Kridtmærgel fra Hjerm Station. Hver Vognladning koster 22 à 24 Kr. og omtrent 18 Kr. i Fragt; den giver 4 à 5 Vognlæs, hvilket skulde være passende til 1 Td. Ld. En Vognladning udgjør omtrent 50 Tdr., naar det erholdes om Sommeren i tør Tilstand.

Men man søger ogsaa at skaffe Jorden Kalk paa andre Maader. I den Tid om Sommeren, da Fiskeriet standser, er en Del af Fiskerne beskjæftiget med at skrabe Muslinger paa Karsand, en Grund sønden for Fanø, og 1 Td. af disse Muslinger betales med 40—50 Øre. De underkastes en Brænding ved at lægges lagvis med Tørv og antændes; derved bliver Skallerne Virkning hurtigere og kraftigere, men Nogle foretrække dog at benytte Muslingerne ubrændte for at drage Nytte af Muslingegemets organiske Bestanddele. Der er jo ogsaa noget ærgerligt i at skulle bortbrænde det Stof, som Jorden trænger saa haardt til, men paa den anden Side ville Kalkskallerne utvivlsomt fremskynde den i og for sig hurtige Opløsningsproces af Muslingegemet saa meget, at en Jord med saa ringe Absorptionsevne som vor næppe vil være i Stand til at tilbageholde synderligt af Ammoniakken eller de andre Opløsningsprodukter. Men kunde der findes en billig Behandlingsmaade, hvorved saavel Skallerne som Muslingegemet kunde komme til fuld Nytte, vilde det ikke være helt uden økonomisk Betydning. — Her paa Egnen anvendes ogsaa forskjellige Kunstgjødningsmaterier væsentlig for Kalkens Skyld. Nyt Superfosfat foretrækkes saaledes af Nogle for den saakaldte Gjødningskalk. Fosfatet indeholder nemlig 12—14 pCt. Fosforsyre og koster 25 Øre pr. Pd. Fosforsyre. Resten, som jo væsentlig er svovlsur Kalk, der af Flere her menes at staa over den kulsure Kalk i Virkning paa vore Jorder, regner man saa at have frit. Gjødningskalken fra Nørre-Flødals Fabrikker koster 15 Kr. pr. 1000 Pd., og Nogle foretrække da

at give 1000 Pd. Nyt Superfosfat til 30 Kr. — Et Superfosfat med et Indhold af 7 à 8 pCt. Fosforsyre og Resten svovlsur Kalk vilde — hvis det kunde faaes til samme Pris pr. Pd. Fosforsyre som de mere righoldige Fosfater — passe godt for vore Jorder, maaske bedst i Forening med lidt billig Kaligjødning.

Om Hedeopdyrkningen skal være lønnende eller ej, beroer i høj Grad paa, om vi kunne komme lidt billig til Kalk og Gjødning. En Krone pr. Pd. Kvælstof er for dyrt for vore Jorder. Kvælstoffet maa vi skaffe os ved en god Fodring, støttet af Tilskuddet fra vore Enge, ved omhyggelig at opsamle Ajlen og ved at afkjøbe Fiskerne deres Fiskeriaffald, og vi maa søge at undgaa Tab af det ved Dannelselse af Kompost og flittig Benyttelse af Tørvesmul og Jord i Kompost og Mødding.

Hvorvel vi sidste Høst vare forholdsvis heldig stillede med vore aabne Marker, vilde det vistnok hæve Egnen i flere Henseender, hvis Plantning af Læbælter kunde vinde Indgang. Læbælter omkring Markerne, særlig mod Vest og Nord, vilde sikkert være heldige for Kornets Foldrigdom, ligesom de vilde give et ypperligt Læ for Kreaturerne mod de skarpe Vinde, ikke at tale om den Hygge, de vilde give saavel hele Egnen som den enkelte Ejendom. Bælterne maatte være 20 à 30 Alen brede, hvis de inderste Trærækker skulle blive nogenlunde høje; thi Skraaplanet, som Trætoppene danne mod Vest, danner en Vinkel med Jorden af i det højeste kun 30 Grader, og de mod Vindsiden yderste Trærækker kunne kun blive 3 à 5 Alen høje og det endda kun i Læ af et Jorddige. Læbæltets Bredde kunde dog maaske indskrænkes noget ved at kulegrave Jorden; thi den større Yppighed, som man deraf kunde paaregne, vilde vistnok medføre, at de inderste Trærækker vilde skyde højere op, og Trætoppenes Skraaplan altsaa blive mere stejl. Hvormegen Jord, Læbæltet vilde kræve, og hvorvidt det i det Hele vilde lykkes, vilde i væsentlig Grad afhænge af Valget af Træsorter. Der maatte fremfor alt vælges haardføre og nøjsomme Træsorter, navn-

lig Pil, Hyld, Hassel, El, Elm og maaske Eg*), samt visse Naaletræarter. — Mon Vanskelighederne og Bekostningerne ved Frembringelse af saadanne Læbælter vilde komme til at staa i noget stort Misforhold til den Nytte, de vilde gjøre, og mon de ikke skulde kunne overvindes, naar man tog Sagen med Alvor, og det ret gik op for Folk, hvilken heldig Indflydelse Læplantning vilde have paa Egnens hele Karakter. Men Sansen for Træplantning er meget ringe her, og dette ligger jo naturlig i, at man under vore Forhold først sent kan vente at høste Nytten deraf. Men en Grund dertil er ogsaa den, at der i det Hele taget er Ulyst til at indlade sig paa noget Nyt. Man har Mistro til, at det Nye vil være lønnende, og i hvert Tilfælde holder man det for klogest at vente, til En eller Anden er gaaet forud og har brudt Vej.

Kunde Læplantning hæve Foldudbyttet af vore Jorder noget, kunde det nok tiltrænges, thi det er ikke stort; det svinger i Almindelighed mellem 4 og 10 Fold. Af den samlede Afgrøde udgjør Halmen mindst 60 pCt. og Korn og Avner 40 pCt. Af disse 40 pCt. fragaaer som Smaakorn, Frø, Avner o. s. v. 5 à 10 pCt., saa der altsaa kun bliver 30—35 pCt. nogenlunde godt Korn tilbage. Deraf bruges til Sædekorn mindst 5 pCt., til Husholdningen, Hestene, Svinene og Smaakreaturerne 15 pCt., hvorefter altsaa haves tilbage 10—15 pCt., af hvilket det Meste anvendes til Kørerne. Halmen opfodres saa godt som altsammen, og i en Vinter som denne anvendes Halm aldeles ikke som Strøelse, men denne bestaaer af Lyng, Siv, Kartoffeltop, opskyllet Tang o. s. v.

Da Kreaturholdet saa at sige altid har været og paa Grund af de lokale Forhold vistnok altid vil vedblive at være Centrumet for Landbruget i Vestjylland, spiller en rigelig og god Høavl her en overordentlig stor Rolle. Største Delen af vore

*) Egen er dog maaske mindre heldig; thi man holder jo for, at den særlig hjemsoeges og beforder Udviklingen af skadelige Insekter. Den angribes saaledes meget stærkt af Oldenborrer, og da dette skadelige Insekt siges ikke at gaa længere Vest paa end til Holsted og Bramminge, kunde Egens Benyttelse i Læplantningerne maaske medføre, at det fortes helt ud til Vesterhavet.

Enge er imidlertid af den Beskaffenhed, at de ved hensigtsmæssig Forbedring og Behandling ville kunne bringes til at give en ofte flere Gange større Afgrøde end den, man nu lader sig nøje med. Dette gjælder saavel Marsk- som Geestengene. Selv Marskengene ere nemlig ofte ujævne med Huller, hvor Vandet staaer 1 à 1½ Alen højt, og hvor derfor saa godt som intet eller i alt Fald kun stridt og grovt Græs voxer, og med tørre Steder, hvor Afgrøden ligeledes er alt for ringe. Men navnlig henligge store Arealer langs Vandløbene, bestaaende dels af Myrstrækninger med Tørvejord, Sand eller Skjorler til Underlag og bevoxede med simpelt Tørvemosegræs, Pors eller Lyng, dels af side Eng- og Kjærjorder samt Vældsteder under det omliggende højere Land bevoxede med stride Stargræsser. Disse Arealer kunne sikkert for største Delen lade sig omforme til ret gode Enge, naar den fornødne Kultur ydes dem. Her trænges derfor til Regulering, Planering — maaske Udskylning ogsaa kunde anvendes paa sine Steder — Vanding og Overrisling, Enggjødning etc. etc.; men det er ofte saa, at de, som sé, at slige Foretagender vilde være rentable, mangle Pengekraften til at føre dem igjennem, medens de, som have Pengene, skyde Sagen bort med det lidet tiltalende Ræsonnement, at de ikke behøve at kaste sig ind i slige Besværligheder. Det er her som saa ofte i Livet, at man overseer, at Besværligheden mange Gange opvejes af den Tilfredsstillelse, der ligger i at arbejde eller endog vinde en Sejr for en god Sag. Forhaabentlig vil dog Sansen og Interessen for en forbedret Engkultur som for forbedrede Driftsmaader i det Hele taget efterhaanden overvinde gammel Slendrian.

I de senere Aar er Anskaffelse og Benyttelse af nye Redskaber i glædelig Fremgang. Af Plove vinder navnlig Morsø-Ploven megen Udbredelse her paa Egnen. Af tungere Harver ere smaa Svenskharver med fra 7 til 11 Tænder meget yndede, og af lettere vinder især Zigzagharver og Sæddækkere Indgang. Ringtromlen vinder ligeledes mere og mere Udbredelse, og Møller & Poulsens Jernstøberi i Esbjerg afsætter et betydeligt Antal. Ringene kunne kjøbes for sig, og

man kan saa lade Tromlen hjemmelave. Ovennævnte Firma har Patent paa en Art Vindmotorer, der afsættes i ikke ringe Antal, dels til Egnen her og dels til andre Egne paa Vestkysten. — De anvendes baade paa større og mindre Ejendomme og opstilles dels paa Engene, hvor de trække Pumper og Vandsnegle, og dels paa Husene, hvor de trække Tærse-, Rense-, Hakkelse-, Knusemaskiner o. lign. — En stor Vindmotor med et Vindfang af 17 Alens Diameter er fra den nævnte Fabrik bestilt til Salling og er bestemt til at drive foruden Gaardens Maskiner et komplet Mølleværk paa 3 Kværne. I Teglværksbrug anvendes ligeledes store Motorer med et Vindfang af 14 à 16 Alens Diameter, medens mindre Gaarde anskaffe mindre Motorer med f. Ex. 9 Alens Diameter. Prisen paa Motorerne synes at være forholdsvis billig.

Hvad Husdyrholdet angaaer, da spiller Opdrætning en Hovedrolle her paa Egnen, noget som jo er grundet saavel i Tradition som i Naturforholdene. Største Delen af vort Kvæg afgaaer i mager Tilstand, og hvert Aar afhændes paa vore Markeder et betydeligt Antal Kreaturer, der dels spredes i Indlandet og dels i store Flokke gaa over Toldgrænsen sydpaa. Skjøndt denne Form af Husdyrbrug som antydet maa siges at være grundet i Forholdene, saa udelukkes ingenlunde derved, at vi med Fordel kunde lægge Flid paa Udviklingen af bedre Mælkeri. Betingelsen for Fremskridt i denne Retning er imidlertid, at man giver Dyrene en omhyggelig Pleje; men den forløbne Vinter har næppe, hvor gunstig den end i flere Henseender har været, medført nogen Fremgang paa dette Omraade. Uagtet nemlig Smørrets høje Pris maatte opfordre til ved rigelig Fodring og god Pleje at producere saa megen Mælk som mulig, saa medførte Foderknapheden baade, at Køerne maatte være meget længe, ofte for længe ude i Efteraaret, og at der sparedes mere end almindeligt paa Foderet. Dette kunde selvfølgelig ikke undlade at hæmme al Fremgang. Forhaabentlig er denne Fremgang dog kun rent midlertidig hæmmet, og Udsigterne ere nu ved det tyske Udførselsforbuds Ophævelse en hel Del lysere.

Som bekjendt havde vi en Stormflod d. 14. og 15.

Oktober, som medførte Tab af Kreaturer, navnlig et ikke ubetydeligt Tab af Faar. Ved Oxby borttog den en temmelig betydelig Del af Klitterne, som værnede det indenfor liggende Lavland mod Havet. Paa dette Sted vil en ny Stormflod vistnok medføre et Tab af Land. Flodens Eftervirkninger kunne dog næppe endnu bedømmes, men meget skjæbnesvangre for Jorderne ville de vist ikke være. Senere have vi havt en mindre Stormflod, som landkastede en Del Strandingsgods.

Agerdyrkningsberetning

fra sidste Halvdel af Juni.

Angaaende Vinterens Vejrforhold kunne vi henvise til forrige Hefte og blot herom fremdrage den Kjendsgjerning, at de 5 Vintermaaneder, November—Marts, kun een Gang i dette Aarhundrede have været mildere end iaar. Om Foraarets Vejrforhold skal dernæst mærkes følgende: I første Halvdel af April holdt Varmen sig temmelig normal, om end de tørre Vinde og den klare Nathimmel jævnlig foranledigede Nattefrost; fra d. 20de til 24de April var det 4—5 Grader varmere end almindeligt; Maaneden sluttede med noget køligere Vejr, men hele Maaneden blev dog $1\frac{1}{4}^{\circ}$ varmere, end den plejer. Ogsaa Nedbøren var større end almindeligt; vel bragte, med Undtagelse af den 1ste, Maanedens første Tidøgn ingen Regn, men midt i Maaneden som og i dens Slutning faldt hyppig og undertiden stærk Regn, der jævnlig slog Jorden sammen og standsede Vaarsædens Lægning; i Dagene fra 12te—17de April lagde sig flere Steder et Snedække, der dog hver Gang smeltede i Løbet af nogle faa Timer. Af Maanedens temmelig stærke Storme maa især fremhæves Stormen d. 30te, der voldte en Del Skade paa Jyllands Vestkyst, ved at sætte Vandet op over de lavtliggende Enge og Marker, saa at det spirede Sædekorn paa flere af Markerne blev ødelagt, da Jorden drak Havvandet. — Maj Maanedes første Halvdel var ikke mild, men i det sidste Tidøgn steg Varmen kjendelig, saa Maanedens

Middelvarme blev 1 à 1¹/₂^o højere end almindeligt. Regnmængden var noget større end sædvanligt, og navnlig fik den vestlige Del af Landet flere temmelig stærke Regnskyl i Maanedens sidste Tidøgn. I Begyndelsen af Maaneden var Vejret blæsende, og den 12te—15de herskede over hele Landet en for Aarstiden ganske usædvanlig stærk Storm, der begyndte i Sydvest og drejede sig gennem Vest og Nordvest helt om til Nordøst; den voldte megen Skade paa Markerne, Skovene, Haverne og Husene.

Sammenfattes de 3 Foraarsmaaneder, Marts—Maj, under Eet, vise de for de østlige Egnes Vedkommende (Bornholm undtagen, da den netop iaar havde en kold Maj) en højere Middelvarme end i noget af de 21 foregaaende Aar, og for Vestjyllands Vedkommende udviser kun Aaret 1868 et mildere Foraar. Ogsaa Frostdagene vare meget faa i Marts og i Maj; Nattefrost indfandt sig paa Lolland—Falster sidste Gang d. 11te April, paa de fleste andre Stationer d. 16de eller 17de April, og efter den 21de Maj meldtes ikke derom fra nogen Station.

Efter en usædvanlig gunstig Vinter og et ret godt Foraar fulgte nu en overordentlig frugtbar Juni, og saavel Korn- som Græsmarkerne prangede ved St. Hansdags-tider med en Frodighed, som man sjældent har seet større; thi det gamle Ord om »at Grøden skal af Jorden om Vinteren for at kunne blive desto stærkere om Sommeren« har iaar ingenlunde holdt Stik; en usædvanlig rigelig Juni-Regn efterfulgt af varmt og mildt Vej har givet Vegetationen en Yppighed, der paa bedste Maade varsler om en rig Høst, om der end endnu, som Aaret ifjor saa alvorlig viste, kan indtræde Omstændigheder, som betydelig ville kunne forringe Udbyttet; men fastslaaes kan det dog, at det trykkende Udseende, Landbrugsbedriften frembød i Efteraaret ved Vinterens Komme, nu er afløst af særdeles lovende Udsigter. At der imidlertid af og til har været noget kritiske og ængstende Tider, der dog heldigvis ere blevene kortvarige, vil fremgaa af det Følgende.

Vintersæden, der ingenlunde blev lagt under gun-

stige Vilkaar i Efteraaret, kom sig forbausende godt i den milde Vinter og stod ved April Maanedes Komme i Regelen ret tilfredsstillende, om der end hist og her kunde paavises svage Marker, hvor Sæden enten var lagt i altfor vaad Jord eller saaet for sildig, eller Jorden var lavtliggende og sur. April og første Halvdel af Maj kunde vel ikke kaldes ugunstige, men bragte dog flere Perioder, da Vintersædens Tilstand slet ikke bedredes; snart var det Nattefrost efter kraftig Dagmildning, der trykkede Sæden, snart var det stærke Storme, der piskede den eller endog knækkede Straaene, og snart var det temmelige stærke Hagelbyger, der gjorde Skade. Det var især Rugen, der følte disse mindre gunstige Vejrperioder, og det saa meget mere, som den tidlig begyndte at skride, jævnlig d. 10de Maj, undertiden endog tidligere; Stormen d. 12te Maj afsved da Enden af de gjennemskredne fine Ax eller knækkede mange Straa lige ved Roden, saa de ikke mere kunde rejse sig. Midt i Maj saaes derfor en Del tynde, forpjuskede Rugmarker, og navnlig var den sildig saaede Stubjordsrug ofte temmelig tarvelig; hist og her saaes dog kraftig og smuk Rug, særlig i det nordvestlige Jylland, hvor man undertiden af tidlig Frygt for Lejesæd allerede i April Maaned lod Faarene stryge let hen over Rugmarkerne. Men i det gunstige Vejr i Slutningen af Maj og i Juni bedredes Rugen atter, den tætnede sig mod Forventning stærkt og fik god Længde; hvorimod det er tvivlsomt, om ikke den stærke Regn, der indtraf, da de sildige Rugmarker dræede, har skadet Befrugtningen en Del. — Hveden blev rødlig ved Nattefrosten i April, gulig og afsvedet ved det kolde stormende Vejr i første Halvdel af Maj; men da saa det gunstige Vejr indtraf, kunde den i endnu højere Grad end Rugen drage Nytte af dette, og med Undtagelse af slet dyrkede eller lave, kolde Jorder staaer den i det Hele taget fortrinlig, tæt og kraftig, lovende en rig Høst.

Vaarsædens Lægning begyndte tidlig og varede længe. Skjøndt Jorden ikke var bleven frostsørnet i

Vinter, var den dog tidlig bekvem foroven, men forneden var den noget tung og død, især paa udrænede Jorder. Vel faldt den bedre for Redskaberne, end man skulde have ventet, men det var dog kun undtagelsesvis, at Folk vovede at saa i første Halvdel af Marts, om Beretningerne end melde derom fra de sydlige Øer; paa Mors blev der allerede de første Dage i April saaet Ærter og Staldfoder enkelte Steder. I Slutningen af Marts og Begyndelsen af April (før Paaske) saaedes en Del Bælgsæd, Byg og Havre, men almindelig begyndte Saaningen i Landets fleste Egne først efter Paaske. Da kom der imidlertid jævnlig stærk Regn, der slog Jorden meget sammen og nødvendigjorde en endnu stærkere Bearbejdning; Vaarbejdet vedblev derfor at falde tungt, og paa Øerne gik April til Ende, inden Markerne vare tilsaaede, bortset fra den 6rd. Byg, der først lagdes i Maj—; i det nordlige og vestlige Jylland trak Lægningen endog saa længe ud, at den ikke sluttedes stort før almindelig. Jorden var altsaa bekvemmest i den første Halvdel af Saatiden, men Sæden, der ofte har været mindre god, frisk og spiredygtig, formedelst forrige Aars ugunstige Høsttid, laa i Begyndelsen længe i Jorden, inden den spirede, hvorimod den hyppige Regn i Slutningen af April bidrog til at lette Spiringen. I Regelen siges dog den tidlig lagte Sæd ogsaa iaar at staa bedst. — Flere Ulemper have iøvrigt til ulige Tid trykket Vaarsæden. Af disse maa først nævnes den store Masse Ukrud, der væltede frem, og som vel for en Del senere er kvalt i den tætte, frodige Sæd, men andre Steder har vedblevet at have en betydelig Magt; ingensinde tidligere have Klagerne lydt saa stærkt over Følfodens stærke Omsiggriben, og vi aftrykke nedenfor et Par Meddelelser derom. Dernæst have Oldenborrelarverne i nogle Egne, navnlig paa Fyen og i Østjylland, gjort overordentlig megen Skade, enkeltvis ere hele Vaarsædsmarker ompløjede og besaaede med 6rd. Byg; ogsaa om dette Punkt indeholder efterstaaende Beretninger nogle Notitser. Derimod synes den milde Vinter ikke at have været gunstig for Størstedelen af det

øvrige skadelige Jordkryb, eller rimeligvis rettere: Fuglene have i en frostfrie Jord gennem hele Vinteren kunnet fortsætte deres Jagt efter Larver, der derfor ikke have gjort saa megen Skade, som man frygtede. Stormen d. 12te Maj gjorde meget stor Skade paa Vaarsædsmarkerne, særlig paa de tromlede, hvor den fine Jord med knuste Knolde blev reven op af Stormen, saa Planterne laa slidte med nøgne Rødder og visne Blade, medens Jordstøvet, der fyldte Luften og formørkede Horizonten, lagde sig i tykke Lag, hvor det kunde finde Læ, enten paa Siden af Bakker, hvor det dækkede Sæden med flere Tommer Jord, eller i Grøfter, som det fyldte til Randen. I de nærmeste Dage herefter saa alt højst misligt ud; Flere begyndte paa Ompløjning, og mange Flere belavede sig derpaa, men vilde dog se nogle Dage an, og da disse Dage heldigvis bragte Regn, der gav de saa stærkt svækkede Planter fornyet Kraft, saa kjørtes Plovene atter hjem, og det fra nu af indtrædende usædvanlig gunstige Vejr i Slutningen af Maj og hele Juni har senere saa at sige aldeles udslettet de sørgelige Spor, som hin for Aarstiden usædvanlig stærke Storm havde sat paa saa mange Marker.

I det Hele taget staaer altsaa Vaarsæden nu udmærket godt paa alle veldrevne Gaarde, medens den derimod paa side, slet dyrkede Jorder staaer tyndt og maa kæmpe haardt mod den store Masse Ukrud. Nogen fremtrædende Forskjel er der ikke mellem Byg- og Havremarkerne, hvorimod de i Hele taget staa bedre end Bælgsædsmarkerne; navnlig have Ærterne, der fortrinsvis hostedes slet ifjor, spiret temmelig mangelfuldt og ofte givet svage Planter, som i Begyndelsen bleve stærkt angrebne af Insekter. Bønneudsæden var heller ikke god, men nu staa Bønnerne i Regelen godt. Hørren staaer meget smukt.

Rodfrugtmarkerne, hvis Behandling man iaar begyndte tidlig, og som paa Grund af den tunge, bindende Undergrund trængte til meget Arbejde, bleve i det Hele taget saaede tidlig; i en enkelt Beretning nævnes endog,

at man begyndte at saa Gulerødder d. 3die April, og at de sidste Roer saaedes d. 2den Maj. Som oftest lagdes dog Runkelroer og Rutabaga de sidste 8 Dage i April og første 8 Dage i Maj; det tørrede da stærkt, Jorden blev skorpet, Kammene maatte tromles for at hjælpe det spirende Frø frem, det kolde og stormfulde Vejr midt i Maj skadede dem ogsaa paa ulige Vis, Jordlopperne gjorde stærke Angreb hist og her, og Roemarkerne saa derfor slet ikke godt ud, da det gunstige Vejr i sidste Halvdel af Maj begyndte. Men dette fremkaldte her som overalt en mægtig Forandring; lad end Ukrudet være blevet lidt besværligt og Renholdelsen have krævet noget mere Arbejde end almindelig, — det opvejes dog fuldt af, at Roerækkerne efterhaanden staa sluttede og tætte med kraftige Planter, og den hyppige Regn i første Halvdel af Juni har ikke været mindre velkommen for alle dem, der plante deres Roer. Ogsaa Turnipssæden, som man i Jylland i Regelen først udfører midt i Juni, drog Fordele af det fugtige Vejr. — Kartoflerne kom smukt og kraftig frem og staa særdeles godt.

Græsmarkerne vare i Efteraaret ingenlunde stærke; Sommeren havde været ugunstig for Kløverens Fremspiring og Væxt; ofte fandtes i 1ste Aars Markerne kun meget lidt Kløver, og den humleagtige Sneglebælg, hvoraf mere og mere bruges 1 à 2 Pd. pr. Td. Land, var paa mange Marker næsten den eneste Bælgplante. Men den milde Vinter støttede i høj Grad de svage Græsmarker, og der blev desuden ofte udsaaet Græsfrø for at tætte dem. Ogsaa Foraaret var gunstigt, og paa kraftige, velgjødede Jorder, hvor der var anvendt passende Frøblandinger, vare Markerne tjenlige til Afgræsning allerede i Slutningen af April, altsaa 3—4 Uger førend almindeligt; medens andesteds og navnlig paa kolde stærke Jorder Græsmarkerne først bleve tjenlige henimod eller efter Midten af Maj. Det mindre gunstige Vejr i første Halvdel af Maj standsede Væxten paa de først afgræssede Marker, men det gunstige Vejr i Slutningen af Maj og i Juni fremkaldte paany en

usædvanlig Yppighed paa alle nogenlunde røgtede Græsmarker, og Høsletten paa Ageren, der flere Steder begyndte de første Dage i Juni og ellers midt i Maaneden, giver en saa rig Højbjergning, som man ikke har havt i flere Aar; det tidligst slaaede Hø led hist og her lidt af Regnen i Juni Maanedes første Halvdel, men da Vejret efter St. Hansdag blev varmt og tørt, fremmedes Højbjergningen stærkt og godt. — Fra disse fuldt tilfredsstillende Vilkaar maa dog undtages, foruden de ovennævnte slet plejede Græsmarker, tillige dem, der havde lidt meget af Oldenborrelarverne ifjor, hvis Angreb endog undertiden havde været saa grundige, at man efter en mislykket Eftersaaning i Efteraaret har maattet ompløje disse Græsmarker og besaa dem med Vikkehavre. Andet Aars Græsmarkerne have i det Hele taget været fuldt saa gode som 1ste Aars Markerne.

Engene, der ogsaa tidlig grønnedes, love iaar en meget stor Højbjergning, og om end de gode Vandingsenge afgjort bære Prisen, saa maa dog ogsaa almindelige Enge kaldes særdeles gode.

At »Foderet gik til og slog til«, som mange Beretninger udtrykke sig, er allerede i og for sig mere, end man i Efteraaret havde turdet vente, men naar der nu endog fra flere Egne siges, at der paa flere Gaarde er blevet en Del Hø og Halm tilovers, da vidner dette saavel om den Omhu, der er anvendt, som om de overordentlig gunstige Fodringsvilkaar, den forløbne Vinter har bragt, idet den dels tillod en sildig Udgang i Efteraaret, dels tærede meget lidt paa Fyldefoderet og dels efterfulgtes af et Foraars, som tillod Udslag indtil 1 Maaned før almindelig. Selv paa Gaarde, hvor der vises Omhu for Kvæget, fandt Udslag om Dagen med løs Drift allerede Sted 8 Dage inden Maj; Kvæget blev da bundet ind om Natten, og hermed vedblev man i den første kolde Halvdel af Maj, ligesom man ogsaa saa en temmelig almindelig Benyttelse af Dækkener. Men at Højbjergningen ifjor var meget ringe, at Halmfoderet var lidet nærende, og at den store Mængde mørke, spirede

Sæd, der er bleven opfodret, ikke heller formaaede at styrke Kvægets i Efteraaret noget tarvelige Huld, saaes tydelig, da Kvæget kom paa Græs, og særlig var Kvæget paa de mindre Gaarde ofte i meget tarveligt Huld. Heldigvis vil indeværende Sommers gode Græsning bøde herpaa. — Om der end, som nævnt, hist og her er lidt Halm tilovers, saa vil dog Mange hindres i Staldfodring af Brist paa Strohalm, ligesom det ogsaa ofte vil knibe at faa Skærehalm til Hestene, hvor man ønsker at holde dem inde, og endnu mindre vil der have Tækkehalm, som end mere vil savnes paa Grund af Forsommerens heftige Storme.

Husdyrenes Sundhedstilstand er ikke bleven uberørt af det mindre vel hostede Foder; Koliktilfælde og Forstoppelse ligesom ogsaa Kastning have været temmelig almindelig. Blandt Hestene er enkeltvis optraadt Miltbrand, og den har ryddet enkelte Gaardes Besætninger.

Den sildige Udgang i Efteraaret i Forbindelse med det slappe og knappe Fyldefoder og Kjærnefoder samt Savnet af Hø maa rimeligvis nærmest bære Skylden for, at Mejerierne ikke have givet et bedre Udbytte. Mælke­mængden siges næsten i alle Beretninger at have været ringe, og ligesaa, at der i Regelen er gaaet megen Mælk til 1 Pd. Smør. Det er kun ved de høje Smørpriser hele Vinteren indtil Foraarets Komme, ved de gode Ostepriser (25—30 Øre pr. Pd. frisk Ost), og de gode Flæskepriser, at Mejeridriften er bragt til at give et nogenlunde tilfredsstillende Udbytte. Hvor Kvæget kom paa Stald ved Mik­kelsdagstider, og der er fodret særlig godt, har ogsaa Mælke­ og Smørudbyttet været godt.

Fedningen har givet et særdeles godt Udbytte iaar, og det saavel hvor man har fedet sine selvopdrættede Kreaturer eller sine Udsættere, som især hvor man i Efter­aaret kunde gjøre Indkjøb til ofte fabelagtig billige Priser. Prisen paa fedede Udsætterkøer, Tyre o. lg. har været 30 Kr., paa unge Stude 33 á 36 Kr. pr. 100 Pd. levende Vægt.

Læmningen har enkelte Steder været uheldig og med­ført mange vrang Fødsler, som have fordret Hjælp og des-

uagtet som oftest krævet Fosterets, jævnlig tillige Moderens Liv; men i det Hele taget udtales dog Tilfredshed dermed, og det fremhæves særlig fra Midtjylland, at Faarene have været frugtbare, og at Læmningen er gaaet heldig. Dette var ogsaa at vente efter en Vinter saa gunstig for Hede-faarene som den nys forløbne, da de vare i god Foderstand og sunde. Uldpriserne ere lidt højere end ifjor. Iøvrigt omtale flere Beretninger, at Faareholdet indskrænkes, men paa den anden Side tilføjes: Faarene holdes nu langt bedre end før; »hvor man før holdt 30 Faar, holdes nu kun 15, men de give mere end de 30«. Fra Midtjylland, hvor Faareholdet selvfølgelig er betydeligt, sælges en stor Del Lam til Østkysten.

Den Frygt, der i Efteraaret næredes for, at der paa Grund af den lille Høst skulde blive Arbejdsløshed inden Foraarets Komme, blev ikke bestyrket; det milde Vejr tillod Mark- og Jordarbejde i større Omfang end almindeligt, ligeledes kunde man ogsaa vedblive at bygge gjennem hele Vinteren; og de stadig bedre Udsigter for det kommende Aar gave Mange Mod til at lade slige Extraarbejder udføre. Heraf er imidlertid atter Følgen, at der nu er mindre Byggearbejde i Sommer, og navnlig føles det stærkt i Byerne, hvor en Mængde Haandværkere gaa ledige, og hvor Murstenspriserne ere faldne over 50 %/o. Paa Landet er der derimod ingen Arbejdsløshed; Markarbejderne have iaar krævet megen Arbejdskraft, og Udvandringen til Amerika er i stærk Tiltagende. Paa den anden Side haves der endnu næsten overalt Arbejdere nok, hvorfor Lønnen i det Væsentlige holder sig uforandret, maaske lidt højere i det sidste Par Aar. Kun paa Mejeripiger er der en stedse voxende Trang; danske Piger trække sig mere og mere tilbage fra Mejeritjenesten paa de større Gaarde, og saaledes som Forholdene ere paa mange af disse, kan man ingenlunde fortænke dem deri; Fæstemændene vide imidlertid endnu Raad herfor, fra Sverrig drages en Masse Piger herover til Mejerierne; det er ingenlunde 1ste Klasse Folk, og endnu mindre blive de det i deres nye Tjenester,

men ofte sendes eller vende de efter kort Tids Forløb tilbage. Havde man ikke denne stærke Rekrutering af svenske Piger til Mejerierne, vilde det være vanskeligt at se, hvorledes man kunde komme ud af det, men paa den anden Side vil Tilgangen uvtivlsomt blive mere og mere knap, hvis der ikke søges givet Tjenesteforholdene ved vore Mejerier et bedre Omdømme end det, der i Øjeblikket præger dem. Det turde være ikke blot en smuk human, men ogsaa en økonomisk rigtig Opgave at virke i denne Retning, og paa en Tid, da alt tegner gunstigt for Landmændene, turde der være særlig Grund til at tage denne Sag under Behandling.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Esromegnen: Dyrkning af større Arealer med Pøl giver Arbejde i Løbet af Foraarsiden for en Mængde Kvinder og Børn til Afbarkning og Sortering og for Mandfolk til Rensning af Pøleplantagerne. Naar der ofte i Tidskrifter udtales Opfordring til at fremme Pølekulturen i Danmark, og lejlighedsvis Pølenes Fjender nævnes, glemmes som oftest de farligste — Nattefrossten og Foraarsstormen; — det bliver derfor altid noget tvivlsomt, om finere Pølesorter med Fordel kunne dyrkes her i Landet, hvorimod grovere Varer uden Tvivl have en Fremtid for sig.

Fra Hillerødeggen: Gid Folk dog en Gang vilde tage fat paa Plantning af Læbælter, som der nu haves lysende Exempler paa kunne lykkes og kunne svare til Hensigten. Men man gjør det ikke. Man betænker sig og betænker sig Aar efter Aar, og til syvende og sidst nænner man ikke at afgive Areal, ikke betænkende, at 4 Tdr. Land af letagtig Beskaffenhed med Læ er mere rentabel end 5 Tdr. Land af samme Beskaffenhed uden Læ. — Det er vist sjældent, at der har været saadan Mangel paa Malkepiger som i dette Foraar. Svenske Piger lade sig i dyre Domme fæste, møde ikke i Konditionen eller forlade den Dagen efter, formodentlig for atter at lade sig fæste og saa frændeles. Dette Bedrag burde forhindres og modvirkes. Tyendeloven yder ikke tilstrækkelig Betyggelse herimod. Fæstemændene florere i disse Tider ligesom Brænvinsudskjænkere og Gjæstgivere, men den alvorlige, stræbsomme, næringsdrivende Borger maa betale

Gildet. Man kan ikke trøste sig med, at man kan tage Malkekoner, thi disse lade sig som oftest saa at sige kun engagere i Dagevis, saa man tidt kan staa i den største Forlegenhed. Mandlige Malkere har det viist sig, det ikke kan blive til Noget med; selv om der ikke er afgjort Ulyst tilstede, kunne de ikke nære sig for Spot og Drillerier.

Fra Odsherred: Jeg har i en Række Aar saaet Græsfrøet i Byg med Roer som Forfrugt og stadig kunnet glæde mig ved gode sluttede Græsmarker. To-Aars Græs er det almindelige, tredie Aars synes at være ukjendt paa denne Egn. Derimod er der Enkelte, som mene at finde Fordel ved et-aarige Græsmarker. Den sædvanlige Indvending mod et-aars Græs, at Udgifterne til Græsfrø blive for store, har ingen Vægt. Man maa selvfølgelig have en anden Græsblending, og den bliver næppe mere end halv saa dyr som en forsvarlig Græsblending til fleraarig Græsning. Den anførte Indvending kommer ogsaa væsenlig fra den Side, hvor man har et daarligt Husdyrhold, og hvor man da ogsaa er ukjendt med, hvilket betydeligt Udbytte gode Husdyr kunne bringe ud af en solid Græsmark. Det er ikke usandsynligt, at de et-aarige Græsmarker ville vinde Terrain, men det større eller mindre Udbytte af Marker, som afgræsses, beroer altfor meget paa et blot Skjøn. Vi mangle et paalideligt og letanvendeligt Maal for Udbyttet af en Græsmark. Til Vejledning for min egen Bedrift lader jeg Græsdagenes Antal notere daglig for 1- og 2-Aars Græs. Med Hensyn til den fordelagtigste Benyttelsesmaade for Græsmarkerne ere Anskuelserne ogsaa meget delte. Paa større Gaarde vil Græsningen eller Tøjringen vel nok holde sig, men for mindre Gaarde opstaaer hyppig det Spørgsmaal, om det ikke skulde være fordelagtigere at bringe Græsset hjem og staldfodre med det. Paa bindende og kraftige Jorder turde Staldfodringen med Græs have nogen Sandsynlighed for sig, men noget anderledes stiller Tingen sig paa lettere og mindre solid Jordbund. Der vil Græsningen sikkert være den rigtigste Anvendelse, og vil man ved Siden deraf benytte Kraftfoder, burde Øboerne lægge sig efter den bekvemme jyske Maade at koble og trække Kvæg paa, thi Kraftfoderet bør helst gives paa Stald, man vinder derved en Del af den Gjødning, som er en saa væsentlig Fordel ved Staldfodringen. At etablere en Staldfodring, fordi man paa kraftige, lette Jorder periodisk kan skaffe passende Græs, turde være en mislig Sag. Paa saadanne Jorder kan faa Dages Solvarme bringe selv meget frodigt Græs til ligesom at synke

o/ i Jorden igjen. Holdes saadanne Græsmarker derimod stadig under Saxon ved Kvægets Tand, holder den Slags Jordbuud langt bedre ud under Tørvind, og det er sandsynligt, at en retfærdig Sammenligning vil vise, at Græsningen bringer det højeste Udbytte. — Det har været og er endnu almindelig Praxis, at Gaardmanden anbringer nogle Sønner paa Parceller af Gaarden, hvor den gamle Drift da fortsættes. Er Parcel- len stor nok, arbejdes der ikke for Andre, og Kunsten ind- skrænker sig da til at existere under saa taalelige Vilkaar som muligt. Paa smaa Parceller tages Daglejer-Fortje- nesten til Hjælp. Ved Nøjsomhed og med den lille Kapital i Ryggen, som Jordlodden repræsenterer, kan man komme ud af det med en lille Fortjeneste, og dermed slaaer det store Flertal sig til Ro. Fra den ældre Gaard- mandsklasse, som er bleven velhavende ved Tidernes Gunst, gjør man sig ofte færdig med Landbrugets Nutidskrav med den Bemærkning, »at vi have ikke Behov at paatage os dette Besvær«. Dette er naturligvis mere sandt end rigtigt; jeg skulde dog ikke bebrejde dem noget, naar blot de drog Omsorg for, at deres Sønner bleve udrustede saaledes, at de kunde magte den Opgave, som vil blive stillet dem, men i den Henseende maa mange Gamle tage en berettiget Bebrej- delse med sig, naar de gaa fra Forretningerne.

o/ Fra Samsø: Det kan ikke være Tvivl underkastet, at en Efteraarspløjning i 2 à 3 Aar efter hinanden selv efter god Brakning er for lidt og efterlader Jorden i for lidt porøs Tilstand, saa Tidsler og navnlig Følfod faaer for fast Fod eller Rod til at kunne fordrives igjen. Følfoden især har her faaet megen Udbredelse, og om man end maa paaskjønne Landboforeningens Virksomhed og Pengeofre for at udrydde den ved Lugning og Optravning af Rødder, saa bliver Hoved- sagen dog en omhyggelig Brakning med mere end almindelig gjentagen dyb Pløjning og kraftig Gjødning, som kan sætte Væxt i Afrøderne og derved fortrænge Følfoden. Flere Aar efter hverandre med langstraaet Sæd er ogsaa forkastelig; en Fodermark imellem, navnlig med Kartofler og andre Rodfrugter, vil ved god Behandling rense godt for Ukrudt. — Et stort Savn er det her endnu, at vi kun en à to Gange om Ugen have direkte Dampskibsforbindelse med Kjøbenhavn, og dette endog med Afbrydelse ved haardt Vejr eller Storm med Paalands-Vind; ved den sjældne Forbindelse risikerer man, at man ikke træffer en heldig Markedsdag, og dette har me- gen Betydning især herfra, hvor Fragt og øvrige Omkostninger

ved Forsendelsen af de oftest mindre Kreaturer, som her produceres, løbe altfor meget op. Under saadanne Omstændigheder er det højst besynderligt, at et Havneprojekt ved den vestlige Side af Øen, hvor Postdampskibet nu anløber, stort nok til at større Skibe kunne lægge til og, om nødvendigt, gaa ind i Havnen i uroligt Vejr, og som af Statens Ingeniører erklæres for begunstiget af gode Forhold til en efter Omstændighederne god Havn, ikke finder fuld Tilslutning over hele Øen. Men endnu have vi dog ikke opgivet Haabet om, at Foretagendet kan blive iværksat, thi Stedet har de bedste Betingelser til at samle Forbindelser paa og fra flere Steder.

Fra Falster: Med Hensyn til vor Forbindelse med England ere vi her i Stiftet blevne nogenlunde heldig stillede, idet vi hver Uge have 2 Skibe direkte paa Newcastle, og vi kunne da faa f. Ex. Kreaturer forsendte nogenlunde billig — et Kvæghoved koster 30—32 Kr., et Faar c. 6 Kr. alle Udgifter iberegnete —, men Forbindelsen til andre Pladser er meget dyrere. Ville vi sende til London, hvilket nok lader sig gjøre med Dampskib til Kolding og derfra over Esbjerg, eller til Leith over Kjøbenhavn, blive Udgifterne $\frac{1}{2}$ større, nemlig 40—42 Kr. for et Kvæghoved og 8—9 Kr. for et Faar. Det er ikke rigtig heldigt, thi det er en stor Fordel at kunne bruge de forskjellige Markeder. Skal Fedningen faa nogen rigtig Fasthed, maa vi aabenbart ind paa det, at undgaa Mellemlandere saa meget som muligt. Staten kan sikkert ikke hjælpe Agerbruget paa nogen solidere Maade end ved at sørge for hurtige og billige Forbindelsesveje med de forskjellige Pladser i England. Især har London vist sig udmærket for Faar i Sammenligning med Newcastle. Saaledes gav 20 udmærkede Faar, afsendte den 17de Marts, i Netto fra London 33,3 Øre pr. Pd. (43 Kr. pr. Stk.); de vare solgte til Bruttopris af 40 Øre pr. Pd., men Omkostningerne havde været 8,50 Kr. pr. Stk. 20 gode Beder solgtes i London til 36,8 Øre pr. Pd., men Omkostningerne beløb sig til 9,05 Kr. pr. Stk., saa Nettoprisen kun blev 28,8 Øre pr. Pd., medens 20 Beder af samme Vægt og Kvalitet i samme Uge solgtes i Newcastle til kun 33 Øre pr. Pd., Omkostningerne vare imidlertid kun 5,78 Kr. pr. Stk. og Nettoprisen naaede derfor ogsaa her 28 Øre pr. Pd.

Fra Vestlolland: Paa Grund af den store Udvandring ere Tyendeforholdene meget vanskelige; iaar har man Besvær med at faa det fornødne kvindelige Tyende. Lønningerne

ere som sædvanlig 50—60 Kr. halvaarlig for Piger og 90—100 Kr. for Karle. Udvandringslysten griber om sig som en Epidemi, selv Folk, som Arbejdere, Haandværkere, Gaardmænd o. l., der sidde her i tilsyneladende gode Stillinger og ofte have mere Arbejde, end de kunne overkomme, sælge Gaard, Hus og Indbo og drage bort med Kone og ofte en talrig Børneflokk, haabende paa Vidundere af Fortjeneste i det forjættede Land. — Arbejderne ved Sukkerfabrik, Saftstationer og Rørledning fra disse til hine skride rask frem og ville være fuldførte til Kampagnen, til Efteraaret tager sin Begyndelse. — Den tidligere omtalte Maltfabrik er nu fuldført og vil i disse Dage for en kort Tid begynde sin Virksomhed, inden den til Efteraaret tager fat for Alvor. — Oldenborren huserer slemt iaar og anretter en Del Skade paa Træerne og deres unge Løv.

Fra Midtfyen: Et Forsøg paa at bekæmpe Oldenborrelarverne bliver dog nu gjort i min Nabokommune, Brahetrolleborg Sogn, hvor Kommunen har bevilget et Beløb til Indsamling af Oldenborren og dens Larver. Der betales 5 Øre pr. Pd. Oldenborre og 2 Kr. pr. Skp. Larver. Godsbestyrelsen der i Sognet har lovet at støtte Sagen med Penge, dersom Kommunens Bidrag maatte vise sig ikke at kunne slaa til. Omkring i Sognet er udnævnt Mænd, som modtage og betale, hvad der samles.

Fra det nordøstlige Fyen: Oldenborrelarverne have allerede anrettet en Del Ødelæggelser paa adskillige Bygmarker. Her paa Gaarden have Larverne ikke før iaar gjort nogen videre Skade, men iaar er et Stykke Land paa 20 Tdr., besaaet med Byg i Marts, blevet i den Grad medtaget, at jeg er ifærd med at ompløje det og besaa det med 6rd. Byg; der opsamles rigelig 1 Skp. Larver pr. Td. Land efter Plovene, og formodentlig er der lige saa mange eller flere, som ikke komme for Dagen ved Pløjningen. At dette Stykke Jord er blevet saa fyldt med Larver, medens jeg ellers ikke har mange af disse ubehagelige Gjæster, tilskriver jeg den Omstændighed, at dette Stykke, paa Grund af en Driftsforandring, har ligget til Græs i 4 Aar, hvorefter det ifjor gav en Afgrøde Vikkehave og iaar blev besaaet med Byg uden at være brakket; derved, antager jeg, have Larverne havt Fred for Fuglene og ere derfor blevne mandstærke.